

AZ EGYENLŐTLENSÉGET AKARTUK CSÖKKENTENI

THAISZ MIKLÓS

AZON GONDOLKODUNK, HOGY MI A JÓ A GYEREKEKNEK

ANNAK, HOGY MA NAGYOBB A SZEGREGÁCIÓ, MINT ÖT VAGY TÍZ ÉVE, MESSZE NEM CSAK OKTATÁSPOLITIKAI OKAI VANNAK – NYILATKOZZA LAPUNKNAK THAISZ MIKLÓS, A MAGYAR MÁLTAI SZERETETSZOLGÁLAT ISKOLA ALAPÍTVÁNYÁNAK ÜGYVEZETŐ IGAZGATÓJA, AKIT NEM CSAK A JELEN TAPASZTALATAIRÓL KÉRDEZTÜK, HANEM ARRÓL IS, MIKÉNT LÁTJA MA AZT AZ IDŐSZAKOT, AMIKOR HOFFMANN RÓZSA ÁLLAMTITKÁR MELLETT AKTÍV RÉSZESE VOLT A KÖZOKTATÁS ÁTALAKÍTÁSÁNAK.

Ön 2016-ig Hoffmann Rózsa közvetlen munkatársa volt, s részt vett az oktatási rendszer 2010 és 2014 közötti átalakításában. Még a köznevelési törvény 2011 novemberi elfogadása előtt, a Népszabadság munkatársaként interjút készítettem Hoffmann Rózsa-val, aki akkor egyáltalán nem akart teljes államosítást, s Hiller Istvánhoz hasonlóan csak azokat a kistéleplési iskolákat vette volna át, amelyeket nem tudtak az önkormányzatok fenntartani. Nem szerepelt a tervei közt a tankötelezettség 16 évre csökkentése sem, ő 17-nél megállt volna. Ám a köznevelési törvény megszavazásakor eldőlt a teljes államosítás, illetve az, hogy 16 év lesz a tankötelezettség korhatára. Most hogyan látja ezt a két intézkedést?

Lassan már megvan az a perspektívánk, hogy objektíven tekintsünk vissza a 2010-2014 közötti időszakra. Akkor is azt éreztem, hogy az államtitkár asszony azal a határozott elköteleződéssel vágott bele 2010-ben a munkába, hogy a pedagógusok bérét rendezni kell. Mégpedig úgy, hogy az ne csak egyszerű béremelés

legyen, hanem illeszkedjen egy motiváló rendszerbe is. Vagyis, ne csak attól keressen valaki jobban, mert régebb óta van a pályán, hanem a fizetésben tükröződjön az elvégzett munka minősége is. A portfólió, amit sokan bírálnak, kifejezetten a szakmától érkezett, a kidolgozásában neves oktatáskutatók vettek részt. Az más kérdés, hogy miként valósult meg a pedagógusok minősítése, de az alapelv az volt, hogy ez ne egy pillanatfelvétel legyen, hanem összetett képet mutasson. Szóval, nekem mindvégig az volt az érzésem, hogy államtitkár asszony mindent megtett azért, hogy legyen pedagóguséletpálya, továbbá érzékelhető béremelés.

A Medgyessy-kormány 2002-ben 50 százalékkal megemelte a közalkalmazottak bérét, ám az néhány éven belül elinflálódott, szinte eltűnt. Erre a tapasztalatra tudtak építeni?

Igen. Hoffmann Rózsa, amíg államtitkár volt, mindent az értékálló béremelésnek rendelt alá, ezért rengeteg kompromisszumot kötött kormányon belül, mivel fegyelmezett állami vezető volt. Véleményem szerint úgy érezte, ha az az ára a pedagógus-életpálya bevezetésének, hogy olyan intézkedéseket is meg kell hoznia, amelyekkel nem feltétlenül értett egyet, kompromisszumot kötött. Így jött be a teljes állami fenntartás megvalósítása. Motiváció volt az is, s mi, akik az ország legszegényebb

településeink dolgozunk a Máltai Szeretetszolgálattal, látjuk ezt, hogy voltak, vannak olyan önkormányzatok, amelyek olyannyira nem tudtak iskolát fenntartani, hogy akkoriban még a pedagógusfizetések elutalása is bizonytalan volt.

De ezek az iskolák beazonosíthatóak voltak, láthatóak voltak a minisztériumból, minden adat rendelkezésre állt. Az nem merült fel, hogy az érintett iskoláknak a tárca segítséget adjon, de az önkormányzati iskolafenntartás megmaradjon? Hiszen az önkormányzatok zöme szerette az iskoláit, és viszonylag jól működtette azokat.

Az biztos, hogy a szándék az iskolák közötti egyenlőtlenségek csökkentése volt, az, hogy a legnehezebb helyzetben lévő települések iskolái felzárkózzanak. Az, hogy mi lett a tervekből, egy másik kérdés. Sajnos nem az, amit szerettünk volna.

Csakhoggy akkoriban mértékadó, nagynevű akadémiai kutatók próbáltak érveket megfogalmazni azzal kapcsolatban, hogy az államosítás nem hozza el az áhított felzárkózást. Sőt, arra figyelmeztettek, hogy az ilyen mérvű központosítással a szegény iskolák helyzete nem fog javulni, viszont a jobbak lefelé nivellálnak majd. De nem volt párbeszéd a szakmával.

Igen, bizonyosan több párbeszédre lett volna szükség. Sajnos a lefelé nivellálás is megvalósult, bár legalul volt némi felzárkózás. A tankötelezettség korhatárával kapcsolatban sem szeretnék kategorikus kijelentéseket tenni. Viszont kétségtelen tény, hogy 16 éves kor körül bekövetkezik a nagyarányú lemorzsolódás. Az is kétségtelen tény, hogy sajnos az elmúlt évtizedben nem javultak a lemorzsolódási mutatók. Inkább stagnálnak.

A pedagógustársadalom egy részében nagy megkönnyebbülést lehetett érezni, amikor leszállította a kormány a tankötelezettséget 16 évre.

Tegyük hozzá, hogy voltak kisebb korrekciók. Módosították, hogy nem a 16. születésnapon szűnik meg a tankötelezettség, hanem annak a tanévnek a végén, amelyben betölti a tanuló a 16. életévét. Illetve a szakképzésben két éve számos új lehetőség jelent meg, amely akadályozza a végzettség nélküli lemorzsolódást. Kétségtelen viszont, hogy 16 éves kor körül a szakképzésben tanulók közül sokan lemorzsolódnak. Lehet azt mondani, hogy azok közül, akik elvégzik a nyolc általánost, ami korántsem magától értetődő, mindenki bejut középiskolába. Ez nálunk is így van, az ország leghátrányosabb helyzetű településeink. De kilencedikben, tizedikben sokan lemorzsolódnak.

Az a furcsa, hogy az oktatásirányítás nem az iskolákat kötelezte, és adott nekik segítséget ahhoz, hogy bent tartsák a tanulóikat 18 éves korig az iskolapadban, e helyett megszűnt az intézményi kötelezés, ami nyilván hat arra, hogy 16 éves koruk körül a fiatalok elhagyják az iskolát.

Ezen a ponton is történtek korrekciós lépések.

Igen, például a teljesen kudarcos Híd-programok.

Ezeket felváltotta a Dobbantó-program, ami sokkal jobb. De itt van a műhelyiskola, vagy az orientációs évfolyam bevezetése, ezek mind-mind esélykiegyenlítő intézkedések. Az oktatás ingyenes, bármikor vissza lehet térni végzettséget szerezni. Nem igaz, hogy semmit nem tesz az oktatásirányítás annak érdekében, hogy csökkentse a lemorzsolódást. A lemorzsolódás mögött szociális, szocio-kulturális okok állnak.

Én azt hallom hátrányos helyzetű fiatalokkal dolgozó pedagógusoktól, hogy a fiatalokat elszippantják a közmunkarendszeren keresztül elérhető képzések, amelyek akár 60-70 ezer forint havi támogatást is kínálnak. Illetve maga a közmunka, ami azért is vonzó, mert a 25 év alattiak adókedvezményével egy fiatal akár százezer forintot is kereshet, miközben egy gimnáziumban nincs ösztöndíj.

Én a 25 év alattiak szja-mentességét jó intézkedésnek tartom. De visszatérve a korrekciós lépésekre: az állam részéről érzékelhető egyfajta igyekezet arra vonatkozóan, hogy minél hosszabban bent maradjanak az oktatásban a fiatalok. A legesleghátrányosabb helyzetű családoknak nagyon nehéz elmagyarázni, hogy nem csak az van, hogy azonnal tudsz keresni 60 ezer forintot, hanem van a holnap is, vagyis az iskola elvégzését követően 2-300 ezer forintot is kereshetsz. Ez a perspektíva nincs meg. A nyomorban csak az azonnal van, csak a most van.

Miért volt szükség új pedagógus minősítési rendszerre? Miért nem lehetett támaszkodni például a Pokorni Zoltán által 2000-ben bevezetett közoktatási minőségfejlesztési Comenius programra?

A tanfelügyeleti rendszer megalkotásánál arra is támaszkodtunk. De erre a kérdésre a válasz messzire vezetne. Sok ellentét volt a kormányzatban belül, Pokorni Zoltán akkoriban oktatási bizottsági elnök volt, a Fidesz országos élvonalába tartozott. Pokorni és az államtitkár között volt feszültség és emiatt számos szakmai kérdést nem lehetett érdemben, szakmai alapon megvitatni.

Az életpályamodell miért úgy tervezték, hogy a tapasztalattal növekedjen a bér, miközben a kutatások szerint a kezdő béreket kellene nagyon megnyomni?

Ez fontos kérdés. 2011-2012-ben a magyar pedagógusok bérhelyzete tragikus volt. A modell egyszerre akarta orvosolni a bérkérdést és egyben bevezetni a minőségi munkát ösztönző rendszert. Ez nem volt könnyű, és nem is sikerült úgy megvalósítani, ahogy kellett volna. A béremelés nem volt olyan óriási a régebben pályán lévők esetében sem, és sajnos a pályakezdőké sem nőtt a kívánt mértékben. Ráadásul az a döntés született, hogy a 2013 szeptemberi béremelés több évre eloszlott, 5 év alatt valósult meg a pedagógus életpálya bevezetése. Nem akarok túl rózsaszín képet festeni erről az időszakról, de ha megnézzük a számokat, akkor azt látjuk, hogy 2016-2017-re a magyar diplomás átlagbérehez képest a pedagógusbér feljött az európai átlagra. Ma már visszasírja mindenki a pedagógusbérek minimálbérehez kötését. Ez Hoffmann Rózsa ötlete volt. Pedig amikor ezt kitalálta, ugyanúgy mindenki támadta és szidta.

A kritika arra vonatkozott, hogy sok pedagógusnak nem emelkedést jelentett az új életpályamodell, hanem – a pótlékok eltörlése miatt – stagnálást, miközben munkateher-növekedéssel járt együtt.

Ez így nem teljesen igaz, de kétségtelen, hogy volt munkateher-növekedés. Ám fontos, hogy 2017-re felment a pedagógusok bére az

európai átlag szintjére az adott ország diplomásaihoz viszonyítva. Az, hogy ez mennyire motiváló volt, mi sem bizonyítja jobban, hogy a tanárképzésre jelentkezők száma megnőtt. Most a felsőoktatásba jelentkezők 7 százaléka menne pedagógusnak, 2016-2017-ben ez 12 százalék volt.

Az is benne lehet a csökkenésben, hogy időközben szigorították a felsőoktatásba jutás feltételeit is, ma már kell az emelt szintű érettségi a jelentkezéshez. A pedagógus pálya klasszikus elsőgenerációs értelmiségi út, de éppen a szegényebb családok gyerekei előtt zárta be a kormány a felsőoktatást.

Ez is benne van, igen. Erről saját történeteink is vannak. Dolgoznak nálunk olyan kollégák, akik pedagógiai asszisztensek, ők is szeretnék bekerülni a felsőoktatásba, de nagyon nehéz. Azt viszont mindenképpen hangsúlyozni szeretném, hogy bár 2016-ban sok probléma volt még az oktatásban, de tény, hogy nőtt a pedagógusképzésbe jelentkezők száma és reálértéken komolyan növekedésnek indult a pedagógusfizetés. De 2017 után, amikor a magyar gazdaság legjobban fejlődött, nominálisan befagyott a bér, amit nem kompenzált az sem, hogy egy-két pótlékot emeltek. A reálbérek 2020-ig nagyon megnöttek, ezért a pedagógus bérekkel hasonló leszakadás történt, mint anno a Medgyessy-féle megemelt közalkalmazotti bérekkel. Most pedig ott tartunk, hogy sürgős és komoly bérrendezésre van szükség.

A pedagógushiány egyre nagyobb. Láttam a Málta honlapján, hogy önök is keresnek mindenféle tanárt.

Keresünk kollégákat, bár azt büszkén mondhatom, hogy a Máltai Szeretetszolgálat Iskola Alapítványa által fenntartott intézményekben kicsit javult a szakos ellátottság és a pedagóguslétszám is. Óriási erőfeszítéseket teszünk ennek érdekében. De tény, hogy a leghátrányosabb helyzetű településeken régóta dolgoznak szakképzetlen pedagógusok, akiket a jogszabály gyakorlatilag nemlétezőnek tekint.

A Málta alapítványa 15 intézményt tart fenn. Említette, hogy óriási erőfeszítéseket kell tenniük, hogy ezek megfelelően működjenek?

Örökzöld téma, hogy az egyházi iskolák finanszírozása jobb. De ez rendszerszinten nincs így, egységes a pedagógus bértábla. Ezen kívül van egy picit pótlék a nehéz körülmények között végzett munkáért, ezt is országosan, fenntartótól függetlenül, bizonyos feltételekkel kapják a pedagógusok. Mi nem a kötelezően adandó minimumot, hanem kicsit többet adunk. Ezen kívül fizetünk a munkába járásért, de ez is jogszabályi

Fotó / Bazánth Ivola

kötelezettségünk. Az óvodákba bevezettünk egy plusz összeget a pedagógusoknak. Próbálunk továbbá uniós projektekből többlet-juttatásokat adni a pedagógusoknak. Ezen kívül van jutalomkeretünk. Fenntartóként minden évben meghatározzuk, hogy mekkora jutalomkeret jár egy intézménynek. Hogy ezt a keretet hogyan osztja el, arról az intézmény vezetése dönt a fenntartó által elfogadott teljesítmény-értékelési rendszerük alapján. Szeretnénk több pénzt adni a kollégáinknak, de motiválóan, differenciáltan.

Ez volt az államosítás ellen az egyik legfőbb ellenérv. Az iskolaigazgatóktól elvonták a munkáltatói és a gazdálkodási jogot, így sem arról, hogy kit vesznek fel a tantestületbe, sem a kollégák jutalmazásáról nem dönthetnek.

A Klebelsberg Központ iskoláinál valóban nincs ilyen. De nem azért, mert nem akarnak jutalmat adni, hanem mert nincs pénzük a tankerületeknek. Mi valahogy kigazdálkodjuk, hogy jutalomkeretet tudjunk biztosítani. És biztosítunk egy innovációs keretet is. Kifejezetten pedagógiai-módszertani-szakmai innovációkra. Itt végképp az a cél, hogy azokat a kollégákat, akik rendszerszintű innovációkat vezetnek be az

iskolákba, díjazzuk. Nálunk, az Iskola Alapítványnál, van egy pedagógiai szakmai-módszertani csoport, amelynek tagjai napi szinten kapcsolatot tartanak az intézményekkel, segítik, támogatják a pedagógiai megújulási folyamatokat. Mondok egy példát: a tarnabodi iskolánkban megújítottuk az oktatásszervezési gyakorlatot. Reggel bejönnek a gyerekek, reggeliznek, van egy kis mozgás, ami az idegrendszeri érést is segíti, aztán másfél órás tömbökben alapkompenciákat fejlesztő órák vannak, majd a közös ebéd jön. Tiszaburán, amikor átvettük az iskolát az államtól, nem volt napközi, mert nem volt tanár, mindenki szétszéledt ebéd után.

Így lyukadt ki Hoffmann Rózsa jogszabálya az egész napos iskoláról...

Mondjuk inkább úgy, hogy nem tudta a korábban is létező problémát orvosolni.

Az volt a baj, hogy nem tettek pénzt az intézkedéshez.

Elsősorban ez volt a baj, igen. Tiszaburán viszont mi nem csak napközis csoportokat hoztunk létre, hanem elkezdtük már a felsőtagozatot is iskolaotthonos oktatássá alakítani. Van, ahol műhelyeket csinálnak a pályorientáció miatt. Fontos a szülőkkel való kapcsolat. Ahhoz, hogy a középiskolában bent maradjon a diák, a szülőket is meg kell nyerni. Így az innováció része az is, olyan programokat találunk ki, amelyek a szülőt és az iskolát is közös nevezőre tudják hozni. Mi a saját kollégáinkat ösztönözzük innovációra. Nem abban hiszünk, hogy egy szakember néha-néha elmegy és megpróbál képzést tartani. Közös tanulószervezetként tekintünk magunkra. Nem gondoljuk, hogy meg tudjuk mondani, mi a jó, és akkor holnaptól minden iskolában így vagy úgy kéne csinálni a dolgokat. Nem tudtam, sírjak-e vagy nevessek, amikor azt láttam a kampányban az egyik pártnál, hogy ők a finn oktatást vezetnék be. Ez így nem működik. Mi abban hiszünk, hogy az alapítványunk kiváló szakemberei bizalmi kapcsolatot alakítanak ki a pedagógusokkal. Együtt próbálunk megoldásokat kidolgozni. Nincs egyetlen máltai módszer, mert ahány iskolánk van, annyiféle módszer van.

Az a pedagógiai szabadság, amit az egyházaknak megadtak, sokkal tágabb, mint amekkora az állami iskoláknak van. Mennyire köti meg a kezüket a letaníthatatlan mennyiségű lexikális tartalommal teletsűfolt Nemzeti alaptanterv?

A tanterveknek nem vagyok szakértője, a NAT korszerűségén lehet ugyan vitatkozni, de szerintem messze nem annyira rossz, mint amilyen a híre. Hangsúlyos eleme az aktív tanulás, amiben mi is hiszünk. Vannak tantárgyak, amelyekben megmaradt a letaníthatatlan tananyagmennyiség, és van, ahol csökkent a lexikális tartalom. De nem tagadom, valóban okoz problémát egyes tantárgyakból a megtaníthatatlan tananyagmennyiség. Mi arra biztatjuk a kollégáinkat, hogy a cél a biztonságos írni-olvasni-számolni tudás. Nem az a kérdés, hogy a kerettanterv melyik hónapra irányozza elő, hogy a gyerek mindezt tudja. Az a lényeg, hogy a gyerekre figyeljünk, hiszen eleve óriási hátránnyal érkezik, ami egy általános iskolát elkezdő gyerek esetén akár két évnyi különbség is lehet. Alsótagozaton arra koncentrálnak, hogy ezt az idegrendszeri érést segítsük, és kialakuljon a gyerekekben egy biztonságérzet, és szépen lassan, de biztos tudást szerezzen. Nem a kerettanterv a fontos, hanem a kimenet.

Csak hogy a legrégebb óta máltai fenntartásban lévő iskolában is elmaradnak a kompetenciamérési eredmények az országos, de még a kistéleplési átlagoktól is.

Nem vagyok elégedett magam sem. Vecsei Miklós, a szeretetszolgálat alelnöke szokta mondani, hogy nálunk más a siker mértékegysége. Ez kétségtelen tény. A máltai iskolákban és óvodákban, az ország legszegé-

nyebb kistélepléseiben, az a legfontosabb, hogy ne engedjük el a gyerek kezét. Tartsuk bent az iskolarendszerben. Segítsük, hogy biztonságosan felvegyék őket a középiskolába, és ott segítsük a bennmaradásukat. Felvértessük őket azokkal a szociális kompetenciákkal, önbizalommal, sikerélménnyel, ami szükséges a stabil életkezdéshez. A fő indikátorunk az, hogy növekszik-e azoknak a máltai iskolásoknak a száma, akik elvégzik a középiskolát. Hozzáteszem, hogy a kompetenciamérést nem a leghátrányosabb helyzetű települések iskoláinak tanulóihoz szabták. Nem vagyok oktatáskutató, de ahogy olvasom, ezek mögött az eredmények mögött fölsejlik a szocio-kulturális háttér.

Amit az iskolának kéne kiegyenlítenie.

Nekünk arra kell fókuszálnunk, hogy mindent megtegyünk, amit tehetünk. Igenis, javulnunk kell! Bár tudjuk, hogy ha megfeszülünk, akkor sem fogjuk elérni az átlagot, de tendenciaszerűen javulunk kéne. Az öt általános iskolánkban a legutóbbi mérés alapján négy stagnált, egy pedig javult. Nálunk több a tanár, több az asszisztens, mint a hasonló településeken működő nem máltai iskolákban. Délután bent maradnak a gyerekek. Nyáron is nyitva vagyunk. Az óvodáink és az iskoláink is. Be kell érnie ennek a munkának. A fő cél pedig az, hogy érettségét adó középiskolában tanuljon a gyerek, és leérettségizzen.

Ilyen érettségizett fiataljuk hány van?

A gyerekek nagy többsége szakképzésbe megy, gimnáziumba nagyon kevesen. De javul az érettségizettek száma, igaz, csak lassan.

Nem aggódik amiatt, hogy ennek a folyamatnak az egyik lassító tényezője maga a szegregáció?

De. A szegregáció létezik. De nagyon összetett kérdés ez: az oktatáskutató megnézi az adatokat, s megállapítja, hogy nő a szegregáció. Ez igaz, csak hogy az öt általános iskolánkban, noha hivatalosan ezt nem tarthatjuk nyilván, de kevés kivételtől eltekintve valamennyi diákunk roma. És mindegyik iskolánk az egyetlen a településen. Tiszabura például egy 3000 fős település, ahol több gyerek születik, mint a legtöbb tízezres városban Magyarországon. Ez a legnagyobb intézményünk. Ide 450 gyerek jár, szinte mindegyikük roma. Őket hova lehetne integrálni?

Ez valóban nehéz kérdés. Egy jól behatárolható körzeten belül például iskolabuszsal lehetne segíteni az iskolába jutást. Persze, eleve nem kéne hagyni azt, hogy ilyen nagylétszámú iskolák alakuljanak ki. Egy konferencián nemrégiben említette, hogy tapasztalatai szerint az egyházak az ilyen településeken általában a környék jobb helyzetű, nem roma gyerekeinek nyitnak iskolát, és ezt nem tartja helyesnek. Gondolom érzékelik is, hogy azokat a roma családokat, amelyek megpróbálják a gyerekeiket a helyi elitiskolába iratni, elutasítják.

Oktatásszakmai szempontból indokolt lenne összevonni iskolákat, még hozzá nagy számban. Egy 2018-as OECD-kutatásból kiderült, hogy az EU-ban az érettségét adó gimnázium átlagosan 520 fős, a magyar 330 fős. A magyar községi iskolák átlaglétszáma 116 fő. Alacsony. Az osztálylétszámok is alacsonyak: 19-20 fő. Az unióban ez 24 fő. És ami a legfontosabb, egy kis falusi gyerekeknek mennyire érdeke az, hogy egy összevont alsótagozatba járjon, s legyen öt olyan osztálytársa, aki hasonlóan hátrányos helyzetű roma, mint ő? Nyilván, nem érdeke. Egyértelmű, hogy iskolaösszevonásokra lenne szükség, iskolabusz-hálózattal, de nem a spórolás miatt! És akkor ugyanannyi pénzből is sokkal jobb minőségű oktatást lehetne csinálni, jobban meg lehetne fizetni a pedagógusokat is. Fontos hozzátenni ugyanakkor, hogy egy ilyen döntés meghozatalakor az oktatási-szakmai szempontokon kívül más szempontokat is mérlegelni kell a döntéshozónak.

De ez a szemlélet önökre is érvényes, nem? Ha azt az energiát, amit a kislétszámú iskolákra fordítanak, mondjuk a faluban délutáni foglalkozásokba, sportba tennék, de iskolabuszt biztosítanának a gyerekeknek a közeli, nagy iskola eléréséhez, sőt akár az önkormányzatok pedagógusai, pedagógus-asszisztensei is ott tanítanának, az lehet, hogy a gyerekeknek jobb lenne.

Jogos a felvetés, de nézzük a konkrét intézményeket! A tiszabói iskolánkba 330 gyerek jár, a tiszaburaiba 440. Van két kisebb iskolánk, ezekben 110 gyerekünk van. Körülbelül a határán mozog a létszám annak, amiről beszélünk. És van egy nyírségi iskolánk is, amit 2020 őszén vettünk át, 140 fő körül, s szintén roma többségű. Egy év alatt eljutottunk oda, hogy javult a szakos ellátottság, a pedagóguslétszám, és több más településről is ide hozták a gyerekeket. Ez abszolút indikátora annak, hogy mi valamit ott helyben jól csinálunk. De visszatérve a kérdésre: mi is gondolkozunk azon, hogy hol van az a határ, ahol már nem érdemes újrainyitni felsőtagozatot vagy akár az alsót sem. A Máltai Szeretetszolgálat nem csak iskolafenntartóként érintett a felzárkózó településeken, hanem mi koordináljuk a 300 leghátrányosabb helyzetű település felzárkóztató programját is, ami három éve indult. Ezeken a településeken zömmel állami iskolák és önkormányzati óvodák vannak. Itt is azon a kérdésen gondolkodunk, hogy mi a jó a gyerekeknek. Amikor a mi iskoláinkban azért csökken a létszám, mert átmennek a gyerekek egy nagyobb létszámú, városi iskolába, akkor mint fenntartónak ez nekem rossz, mert a gyereklétszám után kapom a finanszírozást, de közben örülök, mert ez szociális-felzárkóztató szempontból siker. Hiszen ez az integráció. Törekszünk arra, hogy a programjaink integráltak legyenek. Nemrégiben jöttek hozzánk a Budapest School gyerekei Gyulajra, az egyik iskolánkba, aztán a gyulaji gyerekek mentek Pestre. Barátságok szövődtek.

Beer Miklós nyugalmazott püspök, amikor még aktív volt a váci egyházmegye élén, azt mondta, hogy az egyház szegregál, és az egyházi iskoláknak a felvétel során „bizonyos számban, bizonyos arányban” ki kellene nyitni a kaput a romák előtt. Ön szerint miért van az, hogy az egyházak vagy olyan iskolát tartanak fenn, ahol nincs roma gyerek, vagy olyat, ahol csak roma van?

Az egyházak egyre nagyobb számban foglalkoznak hátrányos helyzetű gyerekekkel. De nem szeretnék általánosítani. Ezeknél a kérdéseknél mindig felmerül a szabad iskolaválasztás szent tehené, amihez nem lehet hozzányúltni. De annak, hogy ma nagyobb a szegregáció, mint öt vagy tíz éve, messze nem csak oktatáspolitikai okai vannak.